

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
Departament Rolnictwa

Informacja sygnalna

Wyniki wstępne

Warszawa, 2011-12-19

BADANIE PRODUKCJI ROŚLINNEJ

**WYNIKOWY SZACUNEK GŁÓWNYCH
ZIEMIOPŁODÓW ROLNYCH I OGRODNICZYCH W 2011 R.¹⁾**

Rezultaty szacunku wynikowego produkcji głównych upraw rolnych i ogrodniczych w 2011 r. przedstawiają się następująco:

- zbiory zbóż ogółem szacuje się na ok. 26,8 mln t, tj. o 1,7% mniej w porównaniu do roku ubiegłego, natomiast na poziomie średnich zbiorów z lat 2001-2005; w tym zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi szacuje się na ok. 24,3 mln t, tj. o 3,3% mniej od uzyskanych w 2010 r. oraz o 2,2% mniej od średnich zbiorów z pięciolatki 2001-2005,
- zbiory rzepaku i rzepiku ocenia się na ok. 1,9 mln t, tj. o 16,5% mniej od zbiorów uzyskanych w roku ubiegłym, natomiast o 58,0% więcej niż w pięcioleciu 2001-2005,
- zbiory ziemniaków ocenia się na niespełna 9,4 mln t, tj. o 10,8% więcej od zbiorów uzyskanych w 2010 r., natomiast o 35,9% mniej od średnich zbiorów z lat 2001-2005,
- zbiory buraków cukrowych szacuje się na ok. 11,3 mln t, tj. o 13,5% więcej od ubiegłorocznych, natomiast mniej o 7,5% od średnich zbiorów z lat 2001-2005,
- zbiory warzyw gruntowych ocenia się na około 4,8 mln t, tj. o 14,5% więcej w porównaniu do produkcji z 2010 r. ,
- zbiory owoców z drzew szacuje się na około 2,9 mln t, tj. o 28,7% więcej od bardzo niskiej produkcji roku ubiegłego,
- zbiory owoców jagodowych szacuje się na około 0,5 mln t, tj. na poziomie zbliżonym do roku 2010.

¹⁾Informacja zawiera wyniki trzeciego w br. tzw. wynikowego szacunku plonów i zbiorów zbóż, rzepaku i rzepiku, ziemniaków, buraków cukrowych, warzyw gruntowych oraz owoców z drzew i jagodowych, opracowanego na podstawie badań reprezentacyjnych plonów upraw przeprowadzonych w wylosowanych gospodarstwach indywidualnych, wyników sprawozdawczości gospodarstw rolnych osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz ocen i ekspertyz przeprowadzonych w listopadzie br. Oceny i ekspertyzy przeprowadzili rzeczoznawcy GUS poczynając od szczebla gminnego na podstawie lustracji pól i sadów. Powierzchnię upraw przyjęto wg wyników czerwcowego reprezentacyjnego badania użytkowania gruntów, powierzchni zasiewów i pogłowia zwierząt gospodarskich przeprowadzonego na ok. 1,24% próbie gospodarstw indywidualnych oraz na podstawie sprawozdawczości z gospodarstw rolnych osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej.

Niekorzystny wpływ na kształtowanie się produkcji roślinnej w bieżącym roku miały przede wszystkim:

- ❖ intensywne opady deszczu w końcu sierpnia i we wrześniu 2010 r. spowodowały, że siewy ozimin były utrudnione i opóźnione w porównaniu do optymalnych terminów agrotechnicznych;
- ❖ na jesieni 2010 r. stan upraw ozimych przed wejściem w stan zimowego spoczynku był słabszy, a niedostatecznie rozkrzewione rośliny nieco gorzej zniosły ekstremalne warunki w zimie 2010/2011 r.;
- ❖ w styczniu i lutym silne wiatry powodowały odsłanianie roślin spod pokrywy śnieżnej co przy ujemnych temperaturach powietrza miało wpływ na wysmalanie ozimin;
- ❖ uszkodzenia roślin uprawnych w wyniku niekorzystnych warunków atmosferycznych w lutym 2011 r., gdy po znacznym wzroście temperatury powietrza powodującym zanikanie pokrywy śnieżnej i rozmrażanie gleby nastąpił długotrwały okres znacznych spadków temperatury przy gruncie, dochodzących nawet do -29°C ;
- ❖ spadki temperatury i rejonami obfite opady śniegu powodowały uszkodzenia roślin w I dekadzie maja 2011 r.;
- ❖ majowe przymrozki spowodowały znaczne uszkodzenia kwitnących drzew i krzewów owocowych oraz na plantacjach jagodowych;
- ❖ konieczność wykonania przesiewów plantacji buraków cukrowych po stratach przymrozkowych. Przesiewy wykonywano po optymalnych terminach siewów;
- ❖ pogłębiający się od połowy maja do połowy czerwca zwłaszcza w województwach zachodnich, północno-zachodnich i w mniejszym stopniu w centralnej Polsce niedobór opadów powodujący przesuszenie wierzchniej warstwy gruntu;
- ❖ nawracające ulewne deszcze połączone z silnym wiatrem od trzeciej dekady czerwca oraz w lipcu, powodujące wyleganie zbóż i rzepaku na plantacjach;
- ❖ nadmierne uwilgotnienie gleb często wręcz uniemożliwiało wjazd na plantacje maszyn do zbioru oraz opóźnienie żniw;
- ❖ straty w uprawach spowodowane porastaniem ziarna zbóż w kłosach, a także osypywaniem się nasion podczas zbiorów;
- ❖ w końcowej fazie wegetacji występowało pogorszenie jakości ziarna zbóż oraz rzepaku i rzepiku spowodowane niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi.

Przebieg warunków agrometeorologicznych w okresie od jesieni 2010 r. do jesieni 2011 r.

Przygotowanie pól pod zasiewy ozimin na jesieni 2010 r. było trudne z powodu zmiennych warunków pogodowych. Nadmiar wilgoci początkowo utrudniał prowadzenie orki przedsięwziętych i siewów ozimin. W październiku warunki agrometeorologiczne były na ogół dobre dla rolnictwa, a słoneczna pogoda korzystnie wpłynęła na wschody ozimin.

Do końca drugiej dekady października zakończono siewy żyta i pszenżyta oraz pszenicy ozimej. W pierwszej i drugiej dekadzie listopada - wysoka jak na tę porę roku temperatura powietrza i dobre uwilgotnienie gleby stwarzały dobre warunki do wzrostu i rozwoju później zasianych ozimin.

W grudniu przebieg pogody nie powodował większych zagrożeń dla upraw ozimych. Występujące na początku grudnia ochłodzenie przyczyniło się do zahamowania procesów życiowych i wejścia roślin w stan zimowego spoczynku. Notowane w pierwszej dekadzie stycznia znaczne spadki temperatury powietrza dochodzące miejscami nawet do -23°C , dzięki dość grubej pokrywie śnieżnej nie spowodowały nadmiernego wychłodzenia wierzchniej warstwy gruntu na głębokości węzła krzewienia roślin. W drugiej dekadzie miesiąca znaczny wzrost temperatury powietrza przyczynił się do zakłócenia zimowej przerwy w wegetacji roślin powodując ich osłabienie oraz zmniejszenie zimotrwałości i mrozoodporności. Topniejący śnieg tworzył miejscami na polach zastoiska wody, które podczas nocnych spadków temperatury powodowały tworzenie się skorupy lodowej na powierzchni pól, co uszkadzało uprawy ozime. Występujące w styczniu i w drugiej dekadzie lutego silne i porywiste wiatry, przy ujemnej temperaturze powietrza powodowały wysmalanie roślin na plantacjach pozbawionych okrywy śnieżnej.

W pierwszej połowie marca w całym kraju nadal trwała przerwa w wegetacji roślin. Po krótkotrwałym ociepleniu na przełomie lutego i marca nastąpił okres znacznych spadków temperatury powietrza przy powierzchni gruntu dochodzących do poniżej -20°C . Pod koniec drugiej dekady marca wzrost temperatury powietrza i gleby spowodował wznowienie procesów fizjologicznych roślin, a w zachodniej części kraju zaobserwowano ruszenie wegetacji roślin ozimych i na trwałych użytkach zielonych.

Przebieg pogody od końca II dekady marca był na ogół korzystny dla roślin. Występujące w drugiej i trzeciej dekadzie marca opady deszczu przyczyniły się do dobrego, a miejscami nawet nadmiernego uwilgotnienia wierzchniej warstwy gleby.

Pod koniec III dekady marca w zachodnich rejonach kraju rozpoczęto pierwsze prace polowe i siew zbóż jarych, a także przesiewy po zaoranych oziminach. Dalsze znaczne ocieplenie i słoneczna pogoda pod koniec marca i na początku I dekady kwietnia wywołała rozpoczęcie wegetacji na pozostałym obszarze kraju. W tym czasie rozpoczęto powszechnie prowadzenie wiosennych prac polowych, a od końca III dekady marca przeprowadzano powszechnie siewy owsa, pszenicy jarej i jęczmienia jarego, a także pszenżyta jarego.

Siewy zbóż jarych, rozpoczęte pod koniec marca, prawie w całym kraju wykonywane były w pierwszej i drugiej dekadzie kwietnia. Do końca kwietnia siewy owsa, pszenicy jarej i jęczmienia jarego dobiegły końca.

W kwietniu warunki agrometeorologiczne były na ogół korzystne dla rolnictwa. W I dekadzie kwietnia bardzo ciepła i słoneczna pogoda przyczyniła się do znacznego przyspieszenia tempa wzrostu i rozwoju roślin. W kwietniu uwilgotnienie wierzchniej warstwy gruntu na przeważającym obszarze kraju zabezpieczało potrzeby wodne roślin, jedynie w zachodniej Polsce znaczny niedobór opadów, spowodował wystąpienie niedostatku wilgoci w glebie. Pod koniec kwietnia na przeważającym obszarze kraju nastąpiło powszechnie strzelanie w źdźbło żyta i pszenżyta. Rzepak ozimy miejscami w drugiej, a w wielu rejonach kraju w trzeciej dekadzie kwietnia rozpoczął proces wykształcania pąków kwiatowych.

W pierwszej połowie kwietnia rozpoczęto również siew buraków cukrowych i sadzenie ziemniaków. W drugiej połowie kwietnia przystąpiono do siewu kukurydzy uprawianej na zielonkę i na ziarno. W połowie kwietnia trawy łąkowe weszły w fazę strzelania w źdźbło, a pod koniec miesiąca rozpoczęło się ich kłoszenie. Pod koniec kwietnia prawie w całej Polsce zakwitły drzewa owocowe.

Występujące w I dekadzie maja silne przymrozki, miejscami do -11°C spowodowały zwłaszcza w zachodniej i północno-zachodniej części kraju uszkodzenia upraw rolnych, warzyw gruntowych, a także bardzo duże straty w kwitnących drzewach i krzewach owocowych oraz na plantacjach truskawek.

Największe straty w uprawach ogrodniczych odnotowano w województwach: wielkopolskim, kujawsko-pomorskim, lubuskim i dolnośląskim. Na wielu plantacjach rzepaku i rzepiku, buraków cukrowych i zbóż jarych dokonywano przesiewów roślin.

Wyraźne ocieplenie, notowane w drugiej połowie maja przyspieszyło tempo wzrostu i rozwoju upraw. Występujący w maju niedobór opadów, rejonami znaczny, przyczynił się do nadmiernego przesuszenia wierzchniej warstwy gruntu (głównie w Wielkopolsce, na Kujawach i Ziemi Lubuskiej).

W pierwszej dekadzie maja dobiegało końca rozpoczęte w kwietniu sadzenie ziemniaków, siewy buraków cukrowych i kukurydzy. W drugiej i trzeciej dekadzie maja zboża jare weszły w fazę strzelania w źdźbło, a pod koniec maja kłosiły się. Pod koniec miesiąca obserwowano kwitnienie żyta i pszenżyta, a nieco później pszenicy ozimej.

Na przełomie maja i czerwca lokalnie przystąpiono do zbioru pierwszego pokosu siana łąkowego, a pogoda sprzyjała dosuszaniu siana.

W czerwcu ciepła i słoneczna pogoda sprzyjała także wegetacji upraw, jednak rejonami dalszy niedobór opadów pogłębiał przesuszenie wierzchniej warstwy gruntu zwłaszcza w północno-zachodniej i dodatkowo centralnej Polsce.

W pierwszej połowie czerwca obserwowano kwitnienie żyta i pszenżyta ozimego, a nieco później pszenicy ozimej i zbóż jarych. W drugiej połowie czerwca zboża ozime i jare wchodziły w fazę dojrzewania.

W lipcu w całym kraju trwało dojrzewanie żyta, pszenżyta, pszenicy ozimej a także zbóż jarych. Na znacznym obszarze kraju dojrzewanie zbóż ozimych i jarych przebiegało przy słabiej wypełnionym ziarnie. Występujące częste i obfite opady bardzo utrudniały lub wręcz uniemożliwiły przeprowadzenie żniw i sianokosów. Ulewne deszcze połączone z silnym wiatrem powodowały wyleganie łąnów zbóż i rzepaku ozimego. W wielu rejonach kraju obserwowano podtopienia pól, a także zalania użytków zielonych. Stopniowo w ciągu lipca w miarę poprawy warunków agrometeorologicznych i osuszenia pól, prowadzono zbiór rzepaku i rzepiku.

W I połowie lipca rozpoczęto pierwsze prace żniwne przy zbiorze jęczmienia ozimego.

W drugiej połowie miesiąca rozpoczął się zbiór żyta, pszenżyta i pszenicy ozimej. Nasilenie zbiorów zbóż obserwowano w sierpniu. Z informacji uzyskanych od terenowych rzeczoznawców GUS wynika, że zboża zbierano jeszcze na początku września. Długotrwałe i intensywne opady stwarzały również niekorzystne warunki dla wegetacji roślin okopowych – w niektórych rejonach kraju obserwowano znaczne porażenie roślin zarazą ziemniaczaną szczególnie odmian wczesnych.

Ciepła, słoneczna i bezdeszczowa pogoda w sierpniu stwarzała na ogół dobre warunki dla przeprowadzenia prac polowych, a przede wszystkim żniw i sianokosów. Prawie w całym kraju do końca sierpnia zakończono sprzęt żyta, pszenżyta, pszenicy ozimej, a także zbóż jarych. Na niektórych polach z powodu utrzymującej się zbyt dużej wilgotności gleby pozostawiono niewielkie areale nieskoszonych zbóż. W sierpniu na uprzątniętych polach przeprowadzano podorywki i przygotowanie stanowisk pod siew zbóż ozimych. Pod koniec

miesiąca zakończono siew rzepaku ozimego pod zbiory 2012 roku. Lokalnie pojawiły się wschody roślin. Przeprowadzono również sprzęt kolejnego pokosu traw łąkowych i wieloletnich roślin motylkowych. W końcu sierpnia rozpoczęto wykopki ziemniaków i zbiór kukurydzy uprawianej na zielonkę.

Siewy zbóż oraz rzepaku i rzepiku przeprowadzono na ogół w optymalnych terminach agrotechnicznych, a wschody były dość szybkie i wyrównane. Z uwagi na bardzo sprzyjające warunki wegetacji i wyjątkowo długą jesień rośliny zbóż ozimych oraz rzepaku i rzepiku wyrosły i rozkrzewiły się bardzo dobrze.

Ciepła, słoneczna i na ogół bezdeszczowa pogoda we wrześniu i październiku stwarzała dobre warunki dla przeprowadzania zbioru upraw zwłaszcza okopowych i pastewnych, natomiast niekorzystnie wpłynęła na stan uwilgotnienia wierzchniej warstwy gleby.

Na znacznym obszarze kraju we wrześniu kontynuowano wykopki ziemniaków, a pod koniec września przystąpiono do zbioru buraków cukrowych. W całym kraju prowadzono zbiór kukurydzy na zielonkę, a od drugiej połowy września rozpoczęto zbiór kukurydzy na ziarno.

W pierwszej dekadzie października zakończono wykopki ziemniaków, prowadzono nadal zbiór buraków cukrowych oraz kukurydzy uprawianej na ziarno.

Do końca drugiej dekady października zakończono siewy żyta, pszenżyta oraz pszenicy ozimej.

Na znacznym obszarze kraju we wrześniu i październiku pogłębiało się przesuszenie wierzchniej warstwy gleby, które utrudniało wykonywanie jesiennych prac polowych, orki przedsięwziętych i siewów ozimin, a także wschody i rozwój roślin ozimych. Oziminy wysiane we wrześniu i w końcu października rozpoczęły krzewienie. Panująca w większości dni listopada bezdeszczowa i słoneczna pogoda sprzyjała kończeniu wykopów i zbiorów upraw pastewnych, lecz występujący w całym kraju niedobór opadów przyczynił się do dalszego pogorszenia warunków wilgotnościowych gleb.

Znaczny niedobór wilgoci niekorzystnie wpłynął na rozwój roślin ozimych. Mgły i rosa występujące w listopadzie bardzo często łagodziły nieco skutki długotrwałego braku opadów.

Tabl. 1. Temperatura powietrza i opady w okresie od jesieni 2010 r. do jesieni 2011 r.

Wyszczególnienie	Średnia krajowa temperatura powietrza		Średnie krajowe sumy opadów	
	°C	odchylenie od normy ^{a)}	mm	% normy ^{a)}
JESIEŃ ^{b)} 2010				
Wrzesień	12,3	-0,7	90,1	160,9
Październik	6,0	-2,3	14,0	30,0
Listopad	5,5	2,5	85,2	210,4
ZIMA ^{b)} 2010/2011				
Grudzień	-5,3	-5,2	49,4	118,8
Styczeń	-0,6	-1,2	30,7	99,9
Luty	-3,4	-2,5	26,1	97,9
WIOSNA ^{b)} 2011				
Marzec	3,1	0,4	20,4	59,3
Kwiecień	10,3	2,9	32,1	75,8
Maj	13,6	0,7	52,9	90,5
LATO ^{b)} 2011				
Czerwiec	17,8	2,1	66,5	86,2
Lipiec	17,7	0,2	176,2	217,0
Sierpień	18,4	1,1	64,3	95,2
JESIEŃ ^{b)} 2011				
Wrzesień	14,9	2,0	31,8	57,8
Październik	8,6	0,3	32,0	71,0
Listopad	3,2	0,2	3,0	6,5

a) jako normę IMiGW przyjmuje od 2002 r. średnie z lat 1971-2000

b) średnie miesięczne /obliczenia GUS na podstawie danych IMiGW/.

Zboża

Według wyników badania „Użytkowanie gruntów, powierzchnia zasiewów, pogłowie zwierząt gospodarskich” przeprowadzonego w czerwcu 2011 r. oraz sprawozdawczości z gospodarstw rolnych osób prawnych i jednostek nie posiadających osobowości prawnej **powierzchnia uprawy zbóż ogółem** (zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi łącznie z kukurydzą na ziarno, gryką, prosem i pozostałymi zbożowymi) wyniosła około 7,8 mln ha i była większa od ubiegłorocznej o 2,2%, natomiast mniejsza o 7,1% od średniej powierzchni z lat 2001-2005.

Według szacunku wynikowego przewiduje się, że **powierzchnia uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2011 r. wynosi niespełna 7,4 mln ha**, z tego:

- ◆ pszenicy niespełna 2,3 mln ha,
- ◆ żyta około 1,1 mln ha,
- ◆ jęczmienia ponad 1,0 mln ha,
- ◆ owsa ponad 0,5 mln ha,
- ◆ pszenżyta około 1,3 mln ha,
- ◆ mieszanek zbożowych niespełna 1,2 mln ha.

W strukturze powierzchni zasiewów zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi **udział powierzchni zbóż jarych wynosi 39,2%, a udział powierzchni zbóż ozimych - około 60,8%.**

Szacuje się, że **plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi wyniosą 32,9 dt/ha**, tj. w porównaniu do średniej z lat 2001-2005 więcej o 2,0 dt/ha (o 6,5 %).

Zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi ocenia się na około 24,3 mln t, tj. o 0,5 mln t (o 2,2%) mniej w porównaniu do średnich zbiorów z lat 2001 – 2005.

Plony zbóż ozimych łącznie z ozimymi mieszankami zbożowymi oceniono na 35,5 dt/ha, tj. o 2,7 dt/ha (o 8,3%) więcej od średnich plonów z lat 2001 – 2005.

Plony poszczególnych gatunków zbóż ozimych według szacunku wynikowego w 2011 r. przedstawiają się następująco:

- pszenica 42,8 dt/ha,
- żyto 24,0 dt/ha,
- jęczmień 37,5 dt/ha,
- pszenżyto 33,9 dt/ha,
- mieszanki zbożowe 30,8 dt/ha.

Zbiory zbóż ozimych według szacunku wynikowego wyszacowano na 15,9 mln t, w tym:

- pszenicy na 8272,2 tys. t, tj. o 3,0% mniej niż w 2010 r.,
- żyta na 2600,7 tys. t, tj. o 8,8% mniej niż w roku ubiegłym,
- jęczmienia na 862,4 tys. t, tj. o 14,8% mniej niż w roku ubiegłym,

- pszenżyta na 3925,0 tys. t, tj. o 6,4% mniej od zbiorów ubiegłorocznych,
- mieszanek zbożowych na 259,8 tys. t, tj. o 21,5% mniej niż w 2010 r.

Plony zbóż jarych łącznie z jarymi mieszankami zbożowymi w szacunku wynikowym oceniono na 28,9 dt/ha, tj. o 0,5 dt/ha (o 1,7%) więcej od średnich z lat 2001 – 2005.

Plony poszczególnych gatunków zbóż jarych według szacunku wynikowego w 2011 r. przedstawiają się następująco:

- pszenica 32,6 dt/ha,
- jęczmień 31,3 dt/ha,
- owies 25,3 dt/ha,
- pszenżyto 27,5 dt/ha,
- mieszanki zbożowe 27,9 dt/ha.

Zbiory zbóż jarych łącznie z jarymi mieszankami zbożowymi wyszacowano na 8,3 mln t, w tym:

- pszenicy na 1067,0 tys. t, tj. o 21,3% więcej niż w roku ubiegłym,
- jęczmienia na 2463,5 tys. t, tj. o 3,3% więcej od zbiorów ubiegłorocznych,
- owsa na 1381,6 tys. t, tj. o 8,9% mniej w porównaniu do zbiorów z 2010r.,
- pszenżyta na 310,3 tys. t, tj. o 19,3% mniej niż w roku ubiegłym,
- mieszanek zbożowych na 3113,0 tys. t, tj. o 3,5% więcej niż w 2010 r.

Szacuje się, że **powierzchnia uprawy kukurydzy** przewidzianej do zbioru na ziarno wynosi ok. 333,3 tys. ha, tj. o 1,0% więcej niż średnia z lat 2001-2005.

Plony kukurydzy uprawianej na ziarno szacuje się na 71,8 dt/ha, tj. o 24,9% więcej od średnich plonów z lat 2001-2005, a **zbiory** na niespełna 2,4 mln t, tj. o 25,9% więcej niż średnie zbiory z lat 2001-2005.

Według rzeczoznawców GUS ziarno zbóż ze zbiorów bieżącego roku jest gorszej jakości od zbiorów uzyskanych w roku ubiegłym. Na słabszą jakość ziarna zbóż wpłynęło porażenie roślin chorobami grzybowymi i porastanie ziarna. Opady uniemożliwiały przeprowadzenie ochrony plantacji, a także powodowały porastanie ziarna pod koniec żniw (szczególnie pszenżyta) i zwiększały jego wilgotność. Ziarno z tegorocznych zbiorów miało na ogół gorsze parametry biochemiczne i często wymagało dosuszenia, zwłaszcza zbierane w końcowej fazie żniw.

Z powodu opadów deszczu w III dekadzie lipca i w sierpniu zbiór zbóż był utrudniony. Szczególnie trudne warunki występowały w północno-zachodniej części Polski. Na niektórych plantacjach żniwa odbywały się jeszcze we wrześniu. Ponadto w wielu rejonach kraju niewielkie obszary plantacji zbóż słabo plonujących na podmokłych polach nie zostały zebrane.

Rzepak i rzepik

Siewy rzepaku ozimego pod zbiory w 2011 r. przebiegały w niekorzystnych warunkach pogodowych. Bardzo obfite deszcze w sierpniu i wrześniu utrudniały i opóźniły w wielu regionach kraju przygotowanie pól do siewu rzepaku. Siewy rozpoczęto pod koniec pierwszej dekady sierpnia, a zakończono w niektórych regionach kraju w połowie września. W optymalnych terminach zasiano mniej rzepaku niż przed rokiem, a okres siewów znacznie się przedłużył.

Dobre uwilgotnienie gleby i wysokie temperatury we wrześniu i w październiku 2010 roku sprzyjały wegetacji rzepaku ozimego. Przed okresem zimowego spoczynku rośliny miały dobrze rozwinięty system korzeniowy, najczęściej posiadały w rozecie 4-6 liści, jeśli rzepak zasiany był w optymalnym terminie. W gorszej kondycji był rzepak zasiany w terminach późniejszych, zwłaszcza na glebach słabszych. Dlatego też stan plantacji rzepaku i rzepiku ozimego przed wejściem roślin w stan zimowego spoczynku był bardzo zróżnicowany. W okresie od grudnia do stycznia warunki pogodowe nie stwarzały większych zagrożeń dla rzepaku. Duże spadki temperatury powietrza przy gruncie, które występowały w pierwszej i drugiej dekadzie grudnia i w pierwszej dekadzie stycznia nie spowodowały wymarznienia roślin, ponieważ plantacje rzepaku były chronione grubą pokrywą śnieżną. Niekorzystne warunki pogodowe dla upraw rzepaku wystąpiły głównie w lutym. W pierwszej dekadzie lutego w wyniku dużego wzrostu temperatury powietrza nastąpiło zanikanie pokrywy śnieżnej oraz rozmarzanie gleby. Przy braku dostatecznej okrywy śnieżnej chroniącej uprawy przed nadmiernym wychłodzeniem, odnotowano spadki temperatury powietrza przy gruncie dochodzące miejscami do -29°C , co spowodowało straty w uprawach. Największe straty wystąpiły w województwach: zachodniopomorskim i kujawsko-pomorskim. Stan plantacji rzepaku i rzepiku ozimego na wiosnę 2011 roku był zdecydowanie gorszy niż przed rokiem.

Wzrost temperatury powietrza w trzeciej dekadzie marca wznowił procesy fizjologiczne roślin. Pod koniec marca obserwowano ruszenie wegetacji rzepaku i rzepiku w zachodniej części Polski, a na pozostałym obszarze kraju na początku pierwszej dekady kwietnia.

W pierwszej połowie kwietnia wegetacja rzepaku przebiegała na ogół bez zakłóceń, pomimo występowania porannych przymrozków. W drugiej połowie kwietnia i w maju niedostateczna ilość opadów utrudniała rozwój roślin. Niekorzystny wpływ na stan plantacji rzepaku miały przymrozki i opady śniegu, które wystąpiły w pierwszej dekadzie maja, a obfity śnieg zalegający na roślinach uszkadzał pędy. W wielu rejonach kraju przemarzły kwiaty rzepaku na pędzie głównym, co miało negatywny wpływ na plonowanie roślin. Na niższą produkcję wpłynęły również niekorzystne warunki atmosferyczne w końcowej fazie wegetacji. Opady deszczu o charakterze burzowym rejonami powodowały wyleganie roślin rzepaku i rzepiku, utrudniały zbiór oraz powodowały większe straty podczas zbiorów i pogarszały jakość zebranych nasion, a wilgotność zebranych nasion była wysoka.

Szacuje się, że **powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku** w bieżącym roku zmniejszyła się w porównaniu do roku ubiegłego o 12,3 % i wynosi około **830,1 tys. ha**.

Plony rzepaku i rzepiku ocenia się na 22,4 dt/ha tj. o 2,2 dt/ha tj. o 8,9% mniej od uzyskanych w latach 2001-2005.

Zbiory rzepaku i rzepiku według szacunku wynikowego oszacowano na blisko **1,9 mln t**, tj. o **16,5 %** mniej od ubiegłorocznych, natomiast więcej od średnich zbiorów z lat 2001-2005 o około 0,7 mln t tj. o 58,0%.

Ziemniaki

Sadzenie ziemniaków przeznaczonych na wczesny zbiór rozpoczęło się w bieżącym roku już pod koniec marca i na początku kwietnia. Większość plantacji ziemniaków odmian późnych zostało zasadzonych w III dekadzie kwietnia i na początku maja. Silne przymrozki występujące w wielu rejonach Polski na początku maja nie poczyniły strat na plantacjach. Na posadzonych plantacjach w tym okresie ziemniaki jeszcze nie wzeszły, a bulwy mateczne były przykryte ziemią. Przymrozki poczyniły znaczne straty na plantacjach ziemniaków wczesnych po wschodach roślin. W II dekadzie maja ziemniaki wczesne odbudowywały zniszczoną powierzchnię asymilacyjną. Wpłynęło to na opóźnienie zbiorów ziemniaków wczesnych w rejonach, gdzie spadki majowych temperatur były największe.

W I i II dekadzie maja rozpoczęły się wschody ziemniaków odmian późniejszych. Maj był chłodny i dość suchy co jednak nie wywarło negatywnego wpływu na wegetację ziemniaków. Pod koniec II dekady czerwca na plantacjach obserwowano już kwitnienie ziemniaków. Opady występujące w końcu czerwca i na początku lipca początkowo korzystnie wpływały na wiązanie i wzrost bulw. Przedłużający się jednak okres intensywnych

i nawracających z dużą częstotliwością opadów deszczu występujących w lipcu, spowodował, że na niektórych plantacjach obserwowano nadmiar wilgoci w glebie. Częste opady powodowały utrudnienia we właściwej pielęgnacji plantacji ziemniaków, a także brak możliwości zastosowania ochrony przed chorobami i szkodnikami. Na plantacjach nie chronionych w III dekadzie lipca obserwowano znaczne porażenie roślin zarazą ziemniaka. Wilgotny lipiec największe szkody na plantacjach ziemniaka wyrządził w centralnej i południowej części kraju. Poprawa warunków agrometeorologicznych w sierpniu korzystnie wpłynęła na dalszy wzrost bulw ziemniaków szczególnie odmian późnych i na plantacjach chronionych.

Ocenia się, że **powierzchnia uprawy ziemniaków** wynosi około 0,4 mln ha i jest większa od ubiegłorocznej o 1,4%, natomiast mniejsza w porównaniu do średniej powierzchni z lat 2001-2005 o ponad 0,4 mln ha tj. o 50,0%.

Szacuje się, że **plony ziemniaków** wyniosą 230 dt/ha i będą o 50 dt/ha (o 27,8%) wyższe od średnich plonów z lat 2001-2005.

Zbiory ziemniaków szacuje się na blisko 9,4 mln t i będą one wyższe o 0,9 mln t. tj. o 10,8% od ubiegłorocznych i niższe od średniej z lat 2001-2005 o 33,9% (łącznie ze zbiorami ziemniaków uprawianych w ogrodach przydomowych).

Ocenia się, że jakość bulw ziemniaków z tegorocznych zbiorów będzie niezbyt dobra z uwagi na nadmierne uwilgotnienie plantacji położonych w zagłębieniach terenu.

Buraki cukrowe

Do siewów buraków cukrowych przystąpiono w bieżącym roku wyjątkowo wcześnie, już pod koniec II dekady marca. W marcu zasiano około 60% areалу uprawy, a siewy buraków cukrowych prowadzono do połowy kwietnia zwłaszcza w rejonach o nadmierne uwilgotnionych glebach. W bieżącym roku ze względu na uszkodzenia przymrozkowe występujące na początku maja szczególnie w Wielkopolsce i na Kujawach konieczne było prowadzenie przesiewów. Szacuje się, że rolnicy dokonali powtórnych siewów na około 3,6 tys. ha plantacji. Przesiane plantacje, mimo początkowego opóźnienia we wzroście, szybko i dynamicznie się rozwinęły.

Na ogół dobre uwilgotnienie gleby i wzrost temperatury powietrza w II połowie maja i w czerwcu korzystnie wpłynęły na dobre wschody buraków cukrowych również na plantacjach z opóźnionym siewem. Nadmierne opady deszczu pod koniec czerwca i w lipcu powodowały jednak podtapianie plantacji i pogarszanie warunków wegetacji buraków cukrowych. Stan plantacji pogarszał się ze względu na utrudnienia w chemicznym zwalczaniu

chwastów, prawidłowym nawożeniu i ochronie roślin przed chorobami i szkodnikami. Warunki pogodowe we wrześniu i październiku sprzyjały wzrostowi masy liści i korzeni, a także gromadzeniu cukru w korzeniach.

Powierzchnia uprawy buraków cukrowych w br. wynosi około 203,5 tys. ha i jest o 1,4% mniejsza od ubiegłorocznej oraz mniejsza o 31,7 % od średniej powierzchni z lat 2001-2005.

Szacuje się, że **plony buraków cukrowych** wyniosły 556 dt/ha i będą o 145 dt/ha (o 35,3%) wyższe od średnich plonów z lat 2001-2005. Na uzyskanie bardzo wysokich plonów wpłynął korzystny przebieg pogody dla wzrostu korzeni pod koniec wegetacji.

Zbiory buraków cukrowych szacuje się na ok. 11,3 mln t. tj. o ok. 0,9 mln t. o 7,5% mniej w porównaniu do średnich zbiorów z lat 2001-2005.

Jeszcze we wrześniu buraki cukrowe znajdowały się w fazie intensywnego przyrostu masy co przy dobrym nasłonecznieniu i dobrym uwilgotnieniu gleby powodowało szybki przyrost masy korzeni oraz zwiększanie zawartości cukru w korzeniach. Wysoka obsada roślin na 1 ha wynosząca ponad 95 tys. korzeni oraz dobra zdrowotność plantacji i duża polaryzacja cukru pozwoliła uzyskać wysoką produkcję cukru.

Siano łąkowe

We wrześniu warunki wzrostu roślinności na trwałych użytkach zielonych były nadal korzystne. Dostateczne uwilgotnienie gleby powodowało intensywny wzrost biomasy pod zbiory III pokosu siana łąkowego. Opady deszczu po zbiorze II pokosu bardzo korzystnie wpłynęły na odrost roślinności łąkowej na trwałych użytkach zielonych pod zbiory III pokosu siana z łąk trwałych. Wrześniowa piękna pogoda sprzyjała intensywnemu przyrostowi biomasy roślinności łąkowej oraz suszeniu siana z III pokosu.

Do zbioru trzeciego pokosu siana łąkowego przystąpiono lokalnie w pierwszej połowie sierpnia, a sianokosy III pokosu traw łąkowych ze względu na dobre warunki pogodowe przeciągnęły się aż do III dekady września.

Według szacunku wynikowego szacuje się, że plony III pokosu z łąk trwałych w przeliczeniu na siano wyniosły 8,7 dt/ha i były o 1,1% niższe od ubiegłorocznych.

Warzywa gruntowe

Warunki wegetacji warzyw gruntowych w bieżącym roku były bardzo zróżnicowane i zależne od rejonu kraju. Trudne warunki wegetacji panowały w zachodniej i północno-

zachodniej części Polski. W tych rejonach wschody oraz początkowy rozwój roślin przebiegały przeważnie w niesprzyjających warunkach (chłody w kwietniu oraz silne majowe przymrozki). W wielu rejonach kraju w maju i w czerwcu wystąpił także niedobór wilgoci w glebie. Lipcowe opady deszczu poprawiły znacznie uwilgotnienie gleby, wpływając korzystnie na dalszą wegetację, chociaż późniejszy nadmiar opadów (w drugiej połowie lipca) spowodował pogorszenie jakości niektórych gatunków warzyw. Zmniejszenie ilości opadów w sierpniu i we wrześniu znacząco poprawiło dalsze warunki wegetacji warzyw gruntowych i ich jakość. Poprawa warunków agrometeorologicznych miała wpływ na wzrost ich plonowania, zwłaszcza odmian zbieranych w późniejszym terminie. Warunki tegorocznej wegetacji warzyw były szczególnie sprzyjające dla warzyw korzeniowych i kapustnych.

Zbiory większości podstawowych gatunków warzyw gruntowych szacuje się na poziomie wyższym od ubiegłorocznego i wyższym od szacowanego we wrześniu. Warunki tegorocznej wegetacji były szczególnie korzystne dla późniejszych odmian warzyw kapustnych i korzeniowych oraz dla ogórków.

Szacuje się, że łączna **produkcja warzyw gruntowych** w 2011 r. wyniosła około **4,8 mln t** i była wyższa od produkcji roku poprzedniego. Przewiduje się, że w porównaniu do roku ubiegłego wyższe były zbiory wszystkich podstawowych gatunków warzyw gruntowych.

Według wynikowego szacunku rzeczoznawców terenowych GUS warunki wegetacji dla **kapusty**, szczególnie odmian późniejszych, były w bieżącym roku bardzo dobre, a łączna produkcja tego gatunku była wyższa od ubiegłorocznej i wyniosła ponad **1,2 mln t**.

Tegoroczne plonowanie i zbiory **kalafiorów** ocenia się również wyżej w porównaniu do roku ubiegłego. Z uwagi na bardzo dobre plonowanie odmian późnych, produkcję tego gatunku ocenia się na ok. **235 tys. t**, tj. znacznie wyżej niż w poprzednim szacunku.

Zbiory i plonowanie **cebuli** szacuje się na ok. **675 tys. t** poziomie zdecydowanie wyższym niż w 2010 r. i nieco wyższym od szacowanego we wrześniu.

Z uwagi na bardzo dobre warunki wegetacji dla warzyw korzeniowych, zwłaszcza w okresie ich dorastania, produkcję **marchwi jadalnej** ocenia się na ok. **888 tys. t**, tj. wyżej od produkcji roku ubiegłego, a także wyżej od szacowanej we wrześniu.

Podobnie, na znacznie wyższym poziomie szacuje się tegoroczne zbiory **buraków ćwikłowych** – ocenia się je na ok. **371 tys. t**.

Przewiduje się, że zbiory warzyw ciepłolubnych były również wyższe od ubiegłorocznych, a także wyższe od szacowanych we wrześniu. Tegoroczną produkcję **ogórków** ocenia się na ok. **296 tys. t**, a pomidorów na ok. **272 tys. t**.

Szacuje się, że łączna produkcja **warzyw z grupy „pozostałe”** była również wyższa od szacowanej we wrześniu, lecz nieco niższa od uzyskanej w 2010 r. Zbiory warzyw z tej grupy ocenia się w bieżącym roku na ok. **832 tys. t.**

Owoce z drzew

Warunki wegetacji dla drzew owocowych, począwszy od przezimowania, poprzez kwitnienie, po dorastanie owoców, były w bieżącym sezonie bardzo zróżnicowane w zależności od rejonu kraju. Przezimowanie roślin sadowniczych było zależne od położenia plantacji i gatunku. Największe straty mrozowe wystąpiły w brzoskwiniach, gruszech, czereśniach i jabłoniach. Ponadto na części niżej położonych plantacji, które uległy zalaniu w poprzednim roku, wystąpiły straty spowodowane przegniciem korzeni i plantacje te przeznaczone zostały do wykarczowania (były to głównie plantacje wiśni, śliw i czereśni).

Kwitnienie drzew owocowych było na ogół obfite, lecz na plantacjach w rejonach zachodniej i północnej Polski na początku maja wystąpiły bardzo silne przymrozki (miejscami do -11C°), które uszkodziły kwiaty i zawiązki owoców. Na niektórych plantacjach dotkniętych przez ekstremalnie trudne warunki straty w owocowaniu dochodziły nawet do 100%. W wielu rejonach niskie temperatury powietrza w czasie kwitnienia i związane z tym słaby oblot pszczół nie sprzyjały także zapyłaniu, a w rejonach dotkniętych przez wiosenne mrozy owoce często zawiązywały się z tak zwanych drugich kwiatów i w związku z tym były zniekształcone (szczególnie gruszki i jabłka). Na obniżenie zbiorów w Wielkopolsce i na Kujawach, może mieć także wpływ utrzymujący się przez niemal dwa miesiące (maj i część czerwca) niedobór wilgoci w glebie. W warunkach bieżącego sezonu zaznaczył się wyraźny podział kraju na dwie części: południowo-wschodnią, w której warunki wegetacji dla drzew owocowych były zdecydowanie korzystne, a plonowanie dość wysokie oraz północno-zachodnią, gdzie warunki wegetacji były bardzo trudne i straty duże (szczególnie dotyczyło to rejonu Wielkopolski). Warunki dla dorastania owoców w sierpniu i później jesienią były na ogół korzystne w całym kraju. Dobre uwilgotnienie gleby oraz korzystny rozkład temperatur sprzyjał wzrostowi jabłek, gruszek i śliwek.

Według wynikowego szacunku **zbiory owoców z drzew** w bieżącym roku były zdecydowanie wyższe od niezbyt wysokich zbiorów uzyskanych w roku 2010 i wyniosły ponad **2,9 mln ton**. Ocenia się, że tegoroczna łączna produkcja owoców z drzew była także wyższa od średniej produkcji z lat 2001 – 2005.

Ocenia się, że wyższa od ubiegłorocznej była produkcja wszystkich gatunków owoców

z drzew, z wyjątkiem brzoskwiń i orzechów włoskich. Szczególnie duży wzrost produkcji do roku poprzedniego oszacowano dla gruszek i jabłek.

Szacuje się, że zbiory **jabłek** w 2011 r. wyniosły blisko **2,5 mln t** i były znacznie wyższe od słabych zbiorów ubiegłorocznych, a także wyższe od średniej z lat 2001 – 2005. Podobnie jak w roku ubiegłym, zanotowano duże zróżnicowanie plonowania między poszczególnymi odmianami. Obserwuje się ponadto znaczne różnice w wysokości i jakości zbiorów zależnie od rejonu kraju. Plonowanie jabłek w zachodniej Polsce było bardzo niskie z uwagi na wystąpienie wiosennych mrozów w czasie kwitnienia. Ponadto plon uzyskany z plantacji dotkniętych wiosennymi mrozami był bardzo niskiej jakości, w dużej części przeznaczony do przerobu przemysłowego. W rejonach, gdzie sady nie zostały dotknięte przez mrozy, warunki dla dorastania jabłek były wyjątkowo korzystne i w związku z tym owoce były bardzo dobrze wyrośnięte. Zbyt duże wyrośnięcie jabłek może wpłynąć na obniżenie ich jakości przechowalniczej.

Mimo strat w plonowaniu w zachodniej części kraju, według oceny rzeczoznawców produkcja **gruszek** w bieżącym roku była znacznie wyższa w porównaniu do dość niskich zbiorów roku poprzedniego, lecz zdecydowanie niższa od średniej z lat 2001 – 2005. Według ostatniego szacunku produkcja gruszek wyniosła ok. **63 tys. t**, tj. nieco mniej niż szacowano we wrześniu. Warunki dorastania owoców tego gatunku, podobnie jak dla dorastania jabłek, były bardzo korzystne, jedynie gruszki z plantacji dotkniętych wiosennymi mrozami były przeważnie zniekształcone, wiele owoców było partenokarpicznych, tj. beznasiennych. Podobnie jak w przypadku jabłek, zniekształcone gruszki nadawały się jedynie do przemysłu.

Tegoroczne zbiory **śliwek** ocenia się na ok. **92 tys. t**, tj. wyżej w porównaniu do roku poprzedniego, lecz zdecydowanie niżej od średniej z lat 2001 – 2005. W wielu rejonach kraju dotkniętych wiosennymi przymrozkami wystąpiły bardzo duże straty w plonowaniu wczesnych odmian śliw. Jednak poprawa warunków dalszej wegetacji pozwoliła osiągnąć dość dobre zbiory odmian późniejszych. W bieżącym roku wystąpiło duże zróżnicowanie w plonowaniu śliw w zależności od odmiany.

Według szacunku rzeczoznawców GUS produkcja **wiśni** w bieżącym roku była wyższa od bardzo słabych zbiorów ubiegłorocznych, lecz niższa od średniej produkcji z lat 2001 – 2005. Lipcowe opady spowodowały także spęknięcie owoców na niektórych plantacjach. W tych rejonach kraju, gdzie warunki były korzystne wiśnie dobrze zawiązały owoce i plonowanie było dość wysokie.

Zbiory **czereśni** w bieżącym roku ocenia się na około **38 tys. t**, tj. na poziomie nieco

niższym od zbiorów roku poprzedniego, a także niższym od średnich zbiorów z lat 2001 – 2005. Owoce tego gatunku były na ogół gorszej jakości (spęknięcie z powodu deszczu oraz z uwagi na nieskuteczność zabiegów ochrony roślin porażone przez szkodniki - nasionnica trześniówka).

Zbiory **pozostałych owoców z drzew** oszacowano na ok. **24 tys. t**, tj. na poziomie średniej produkcji z lat 2001 – 2005. W porównaniu z rokiem 2010 szacuje się zwłaszcza duży spadek produkcji brzoskwiń i orzechów włoskich, które szczególnie ucierpiały z powodu zimowych mrozów i wiosennych przymrozków.

Owoce z krzewów owocowych i plantacji jagodowych

Przezimowanie krzewów owocowych i plantacji jagodowych były na ogół dobre, lecz podobnie jak w przypadku drzew owocowych, było zależne od położenia plantacji. Z powodu wystąpienia silnych mrozów i braku okrywy śniegowej, w niektórych rejonach kraju słabo przezimowały plantacje truskawek.

Kwitnienie krzewów owocowych było na ogół obfite, lecz na plantacjach w rejonach, gdzie w maju wystąpiły bardzo silne przymrozki uszkodzeniom uległy kwiaty i zawiązki owoców, zwłaszcza porzeczek czarnych i agrestu. Z powodu wiosennych przymrozków na wielu plantacjach uszkodzeniu uległy też kwiaty wczesnych odmian truskawek. Warunki dalszej wegetacji krzewów owocowych i plantacji jagodowych, szczególnie truskawek, nie były korzystne z uwagi na brak dostatecznej ilości wilgoci w glebie w maju i w czerwcu, natomiast warunki wegetacji dla malin i truskawek jesiennych ocenia się jako bardzo korzystne.

Szacuje się, że **zbiory owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych** wyniosły w bieżącym roku ok. **0,5 mln t**, tj. na poziomie zbliżonym do roku ubiegłego, lecz więcej od średniej z lat 2001 – 2005. Według ostatniego szacunku rzeczoznawców GUS, zdecydowanie niższe od ubiegłorocznych były zbiory porzeczek, natomiast zdecydowanie wyższe zbiory malin, których produkcja w bieżącym roku osiągnęła rekordowy poziom.

Szacuje się, że produkcja **truskawek** w bieżącym roku była nieco wyższa od ubiegłorocznej, lecz niższa od średniej produkcji z lat 2001 – 2005. Na części plantacji obserwowano straty mrozowe i przymrozkowe. Kwitnienie truskawek było na ogół obfite i tam gdzie w tym okresie nie wystąpiły silne przymrozki, zawiązywanie owoców było dobre. Jednak w większości rejonów kraju okres zbiorów był znacznie skrócony z uwagi na brak dostatecznej ilości wilgoci w glebie, a owoce były drobniejsze. Warunki wegetacji dla

truskawek jesiennych były korzystne, w związku z tym tegoroczną produkcję truskawek ocenia się na ok. **166 tys. t**.

Produkcję **malin** (łącznie ze zbiorem malin jesiennych), szacuje się w bieżącym roku na ok. **113 tys. t**, tj. na poziomie zdecydowanie wyższym od rekordowych zbiorów roku ubiegłego i ponad dwukrotnie wyższym od średniej z lat 2001 – 2005. Tegoroczna produkcja malin była rekordowa.

Według ostatniego szacunku GUS niższa w bieżącym roku była produkcja **porzeczek**, zwłaszcza czarnych. Tegoroczne zbiory porzeczek ocenia się na niespełna **172 tys. t**, tj. na poziomie znacznie niższym od uzyskanego w roku 2010, a także niższym od średniej z lat 2001 – 2005. Plonowanie porzeczek było w bieżącym roku bardzo zróżnicowane w zależności od rejonu kraju. We wschodniej Polsce (szczególnie w województwie lubelskim, w którym skupia się ok. 40% krajowej powierzchni uprawy tego gatunku) tegoroczne plonowanie było dość wysokie, natomiast w rejonach Polski zachodniej i północnej dotkniętych majowymi przymrozkami plony były bardzo niskie (owoce często drobne, a grona przestzelone i w mniejszej ilości).

Zbiory **agrestu** w bieżącym roku, według szacunku wynikowego, wyniosły blisko **15 tys. t** i były nieco wyższe od słabych ubiegłorocznych, natomiast znacznie niższe od średniej z lat 2001 – 2005. Część plantacji uległa przemarznięciom.

Łączne zbiory **pozostałych owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych** ocenia się na blisko **63 tys. t**, tj. nieco mniej w porównaniu do roku ubiegłego, lecz znacznie więcej w porównaniu do średniej produkcji z lat 2001 - 2005. Powierzchnia uprawy owoców tej grupy z roku na rok zwiększa się, głównie poprzez wzrastające zainteresowanie uprawą borówki wysokiej i aronii. W bieżącym roku lepiej plonowała aronia, natomiast słabiej borówki wysoka.

JESIENNA OCENA STANU UPRAW W 2011 R.

Początek jesieni był korzystny pod względem uwilgotnienia gleby do przygotowania stanowisk pod zasiewy roślin ozimych, wilgotny sierpień sprzyjał przeprowadzeniu zabiegów uprawowych pod zasiewy rzepaku i rzepiku oraz jęczmienia ozimego.

Przygotowania pól pod zasiewy ozimin przebiegały bez opóźnień, a dobre uwilgotnienie gleby umożliwiło wysiewy nasion roślin ozimych w terminie optymalnym.

Według informacji otrzymanych od rzeczoznawców terenowych wzrasta zainteresowanie rolników zakupem kwalifikowanego materiału siewnego. W większości nie było problemów z zaopatrzeniem w kwalifikowany materiał siewny.

Uprawy ozime w końcowej fazie rozwoju jesienią 2011 r. - przed wejściem w stan zimowego spoczynku - były właściwie wyrosnięte i dobrze rozkrzewione, a przebieg pogody w listopadzie nie stwarzał zagrożenia dla roślin.

Z oceny przeprowadzonej w listopadzie wynika, że zbóż ozimych pod zbiory 2012 r. zasiano ponad 4,4 mln ha tj. o blisko 18 tys. ha mniej niż w roku ubiegłym, w tym:

- pszenicy ozimej zasiano około 1,9 mln ha,
- żyta blisko 1,1 mln ha,
- pszenżyta ozimego ponad 1,1 mln ha,
- jęczmienia ozimego 222,4 tys. ha,
- mieszanek zbożowych ozimych 86,3 tys. ha.

Powierzchnię obsianą rzepakiem i rzepikiem ozimym szacuje się na nieco ponad 796 tys. ha.

Stan zasiewów zbóż ozimych pod zbiory 2012 r. przed wejściem w stan zimowego spoczynku był lepszy do ubiegłorocznego. Oceniono go na 3,4 – 3,6 stopnia kwalifikacyjnego.

Najwyżej oceniono stan plantacji rzepaku i rzepiku ozimego na 3,8 stopnia kwalifikacyjnego, jęczmienia ozimego na 3,6 stopnia, pszenicy ozimej na 3,5 stopnia, a najniżej stan upraw: żyta i ozimych mieszanek zbożowych na 3,4 stopnia.

W przekroju terytorialnym stan plantacji zbóż ozimych był bardzo zróżnicowany.

Oceny stanu poszczególnych gatunków zbóż ozimych wahały się:

- ◆ dla pszenicy od 3,0 stopnia kwalifikacyjnego w województwach: łódzkim i podkarpackim do 4,0 w województwie zachodniopomorskim,
- ◆ dla żyta od 3,0 stopnia kwalifikacyjnego w województwie łódzkim, 3,1 stopnia w województwie podkarpackim do 4,0 w województwie pomorskim.
- ◆ dla jęczmienia od 3,1 stopnia kwalifikacyjnego w województwie podkarpackim do 4,0 w województwach: śląskim i zachodniopomorskim,
- ◆ dla pszenżyta od 3,0 stopnia kwalifikacyjnego w województwie łódzkim, 3,1 w województwie podkarpackim do 4,0 w województwach: pomorskim, śląskim i zachodniopomorskim,
- ◆ dla mieszanek zbożowych od 3,0 stopnia kwalifikacyjnego w województwie podkarpackim do 3,9 w województwie zachodniopomorskim.

Plantacje rzepaku i rzepiku ozimego oceniono na 3,8 stopnia kwalifikacyjnego. Oceny plantacji wahały się od 3,4 stopnia kwalifikacyjnego w województwie podlaskim do 4,2 w województwie śląskim.

W optymalnych terminach agrotechnicznych zasiano około 79,2% powierzchni pszenicy ozimej (w 2010 r. – 71,8%), około 78,9% powierzchni żyta (w 2010 r. – 78,9%), około 90,7% powierzchni jęczmienia ozimego (w 2010 r. – 82,1%), około 78,2% powierzchni pszenżyta ozimego (w 2010 r. – 78,2%), około 76,9% powierzchni ozimych mieszanek zbożowych

(w 2010 r. – 74,2%) i około 79,7% powierzchni rzepaku ozimego (w 2010 r. - 64,1%).

Tabl. 1. Ocena stanu zasiewów ozimin w listopadzie

Wyszczególnienie	Pszenica	Żyto	Jęczmień	Pszenżyto	Mieszanki zbożowe	Rzepak i rzepik
	w stopniach kwalifikacyjnych ^{a)}					
1991-1995 ^{b)}	3,5	3,5	3,5	3,5	•	3,4
1996-2000 ^{b)}	3,5	3,6	3,5	3,5	•	3,4
2001	3,6	3,5	3,5	3,5	•	3,5
2002	3,5	3,4	3,4	3,5	•	3,4
2003	3,6	3,7	3,6	3,6	•	3,6
2004	3,7	3,6	3,6	3,7	•	3,7
2005	3,3	3,3	3,2	3,3	3,2	3,2
2006	3,7	3,5	3,6	3,6	3,4	3,7
2007	3,7	3,6	3,7	3,6	3,5	3,7
2008	3,8	3,7	3,8	3,6	3,6	3,9
2009	3,6	3,6	3,7	3,6	3,6	3,8
2010	3,5	3,4	3,5	3,5	3,4	3,4
2011	3,5	3,4	3,6	3,5	3,4	3,8

a/ Stopień "5" oznacza stan bardzo dobry, "4" - dobry, "3" - dostateczny, "2" - słaby, "1" zły, klęskowy.

b/ Przeciętne roczne.

Tabl. 2. Struktura zasiewów powierzchni obsianej w optymalnym terminie agrotechnicznym według województw

Wyszczególnienie	Pszenica	Żyto	Jęczmień	Pszenżyto	Mieszanki zbożowe	Rzepak i rzepik
	w % powierzchni zasianej					
POLSKA	79,2	78,9	90,7	78,2	76,9	79,7
Dolnośląskie	85,0	94,6	94,7	95,0	96,2	85,2
Kujawsko-pomorskie	97,0	97,1	100,0	98,3	100,0	100,0
Lubelskie	86,4	82,4	94,0	88,9	100,0	86,0
Lubuskie	83,0	87,6	93,9	87,0	70,0	84,0
Łódzkie	51,1	59,5	83,3	61,5	82,4	91,4
Małopolskie	70,0	80,0	80,0	78,0	80,0	97,8
Mazowieckie	78,0	90,0	82,6	78,8	84,0	90,0
Opolskie	90,0	99,0	100,0	100,0	100,0	98,0
Podkarpackie	80,0	70,0	75,0	75,0	70,0	95,0
Podlaskie	72,0	85,0	80,0	79,0	82,9	93,4
Pomorskie	54,2	63,1	100,0	55,8	70,0	55,0
Śląskie	89,7	96,0	82,4	76,9	94,6	78,8
Świętokrzyskie	49,0	49,2	60,2	40,0	40,5	92,7
Warmińsko-mazurskie	70,3	72,2	79,5	80,0	76,1	80,0
Wielkopolskie	80,0	60,0	95,0	75,0	60,0	40,0
Zachodniopomorskie	86,6	98,9	83,3	96,1	96,3	85,7

Największy udział zasiewów **pszenicy ozimej** wykonanych w optymalnym terminie agrotechnicznym zanotowano w województwach kujawsko- pomorskim 97,0% i opolskim

90,0% a najmniejszy w województwach: świętokrzyskim 49,0% i łódzkim 51,1%.

Największy udział zasiewów **żyta** wykonanych w optymalnym terminie agrotechnicznym zanotowano w województwach: opolskim i zachodniopomorskim 99,0% kujawsko-pomorskim 97,1%, a najmniejszy w województwach: świętokrzyskim 49,2%, łódzkim 59,5% i wielkopolskim 60,0%.

W województwach: opolskim, kujawsko-pomorskim i pomorskim wszystkie zasiewy **jęczmienia ozimego** pod zbiory 2011 roku wykonano w optymalnym terminie agrotechnicznym, zaś w województwie świętokrzyskim w optymalnym terminie zasiano jedynie 60,2% areału uprawy jęczmienia ozimego.

Największy udział zasiewów **pszenżyta ozimego** wykonanych w optymalnym terminie agrotechnicznym zanotowano w województwach: opolskim 100,0% i kujawsko-pomorskim 98,3 %, a najmniejszy w województwach: świętokrzyskim 40,0% i pomorskim 55,8%.

Największy udział zasiewów **ozimych mieszanek zbożowych** wykonanych w optymalnym terminie agrotechnicznym zanotowano w województwach: opolskim, kujawsko-pomorskim i lubelskim 100,0%, a najmniejszy w województwach: świętokrzyskim 40,5% i wielkopolskim 60,0%.

Największy udział zasiewów **rzepaku i rzepiku ozimego** wykonanych w optymalnym terminie agrotechnicznym zanotowano w województwach: kujawsko-pomorskim 100,0%, opolskim 98,0% i małopolskim 97,8%, a najmniejszy w województwach: wielkopolskim 40,0% i pomorskim 55,0%.

Największy udział zasiewów upraw ozimych przeprowadzonych w optymalnym terminie agrotechnicznym zanotowano w południowo- zachodnim regionie kraju: 89,4 % zasiewów zbóż i 90,1% powierzchni obsianej rzepakiem i rzepikiem.